خبر روز

اهدای عضو سوژه به‌وقت زندگی در رادیو

درباره اهدای عضو بارها در رسانه‌ها و خبرگزاری‌ها نوشته شده است و در چند سال اخیر این موضوع به‌صورت جدی از سوی مردم دنبال شده است. رادیو صبا هم به مناسبت امروز که روز اهدای عضو است در برنامه‌های زنده صبحگاهی با نگاهی دیگر، به این موضوع می‌پردازد. این شبکه رادیویی امروز در برنامه‌های زنده صبحگاهی «صبح صبا» و «به‌وقت زندگی» با نگاهی طنز به گرامیداشت این روز می‌پردازد.

مجله صبحگاهی صبح صبا هر روز با هدف اطلاع‌رسانی اخبار و رویدادهای جامعه با نگاهی متفاوت همراه مخاطبان می‌شود. این برنامه امروز ۳۱ اردیبهشت این چالش را برای مخاطبان مطرح می‌کند که «قلب‌تان را به چه کسی اهدا می‌کنید؟» صبح صبا از شنبه تا چهارشنبه به تهیه‌کنندگی آزاده شاهرخ‌مهر و اجرای مهبد قناعت‌پیشه راهی آنتن می‌شود.

برنامه خانواده‌محور به‌وقت‌زندگی هر روز ساعت ۱۰ به بیان مسائل خانه و خانواده می‌پردازد. این برنامه به‌مناسبت روز ملی اهدای عضو با موضوع بخشش و بخشندگی همراه مخاطبان می‌شود. به‌وقت‌زندگی در هفته جاری با اجرای آسیه گرجی و تهیه‌کنندگی آزاده شاهرخ‌مهر تقدیم مخاطبان می‌شود. رادیو صبا روی موج اف‌ام ردیف ۱۰۵/۵ مگاهرتز بشنوید.

گزارش روز

بررسی موضوع اهدای عضو در سریال‌های تلویزیون

قصه اهدای زندگی

حاتمی‌کیا و فرخ نژاد در پشت صحنه «حلقه سبز»

«اهدای عضو، اهدای زندگی» نامی است که سال‌هاست برای ۳۱ اردیبهشت در تقویم ملی ما حک شده است. روزی برای ترویج هرچه بیشتر این فرهنگ و گرامیداشت یاد کسانی که نبودشان به بود دیگری ختم شد و زندگی بخشیدند.

درباره اهدای عضو در سال‌های اخیر، پیش از گذشته دیده و شنیده‌ایم و ممکن است خود یا اطرافیانمان در قامت یکی از افراد دخیل در این فرآیند زندگی‌بخش، سهمی داشته باشیم یا دست‌کم، کارتی برای اعلام رضایت اهدای اعضایمان پس از مرگ احتمالی مغزی در گوشه کیفمان جا خوش کرده باشد. نمی‌شود نادیده گرفت که بخش عمده این فرهنگسازی و آشنایی بیشتر با این عمل، با برنامه‌سازی و ساخت آثار نمایشی در صداوسیما و سینما جان گرفته است.

نوشین مجلسی
گروه رسانه

در این سال‌ها، سریال‌هایی داشتیم که قصه‌شان با موضوع اهدای عضو شکل گرفت و با همین خط جلو رفت؛ البته سریال‌هایی هم بودند که در قصه خود، گریزی کوتاه به چنین ماجرایی زدند و در داستانک‌هایشان خود سراغ فرآیند اهدای عضو، نیازمندی برخی بیماران به پیوند و... رفتند.

سریال‌هایی چون حلقه سبز، مسافران شهر، شکست سکوت، دیگری، در کنار پروانه‌ها، زندگی زیباست و... جزو این آثار هستند.

با نگاهی به نام امروز در تقویم، تعدادی از سریال‌هایی را که به اهدای عضو پرداختند مرور کردیم و با امیرمحمد عبدی، فیلمنامه‌نویسی که در تعدادی از آثارش به این موضوع نگاهی داشته است، درباره لزوم و فرآیند پرداختن به این سوژه پرسیدیم.

سرگردانی یک روح سبز

«حلقه سبز» با فضای بسیاری از آثار حاتمی‌کیا کاملا متفاوت بود. این سریال به موضوع اهدای عضو از زاویه‌ای تازه نگریست و بیشتر به حال روح اهداکننده پرداخت. حلقه سبز، فضایی ماورائی داشت و برای نگاه تازه‌اش مدتی مورد نقد قرار گفت. زیرا برخی معتقد بودند این اثر می‌تواند خانواده‌های اهداکننده را منصرف کند. چون روح حسن، شخصیت اصلی این سریال، پس از مرگ مغزی، ابتدا چندان رضایتی برای اهدا نداشت و بعد می‌خواست با کمک یک پرستار، گیرنده را انتخاب کند. البته پایان غافلگیرکننده سریال، به این گمان‌های منفی پایان داد.

قلبی برای تپیدن

«مسافران شهر» سریال رمضانی شبکه پنج سیما در رمضان امسال هم گرچه اپیزودی بود اما شخصیت‌های ثابتی هم داشت که نخ تسبیح قصه‌های این مجموعه بودند. شخصیت این سریال با نام پوریا، راننده تاکسی اینترنتی بود که در قسمت اول برای پیگیری درمان خواهرش ـ که نیازمند پیوند قلب بود ـ پا به تهران می‌گذارد و در این شهر ماندگار می‌شود. در این بخش از قصه بالاخره با کش و قوس فراوان خواهرش قلب دریافت می‌کند. البته قصه کمی هم سعی داشت با جذابیت‌ها عاطفی، مخاطبان بیشتری به خود جذب کند که ازدواج گیرنده با پزشکش، یکی از این ماجراها بود.

جبران یک خطا

صداوسیمای استان‌ها هم در تولید آثار نمایشی، گاهی سراغ ماجرای اهدای عضو رفتند. یکی از آنها سریال «شکست سکوت» به کارگردانی محمدرضا ممتاز بود که چند سال پیش، از سیمای اصفهان راهی آنتن شبکه شما شد.

این سریال نگاهی تازه و قصه‌ای متفاوت را برای پرداختن به این سوژه انتخاب کرده بود و قصه جوانی به اسم امیرحسین را روایت می‌کرد که باید هرچه زودتر عمل پیوند قلب انجام می‌داد. او بر حسب اتفاق با زوج جوانی به نام‌های کامران و فریبا تصادف می‌کند که باعث شکل‌گیری اتفاقاتی می‌شود.

سلوک گیرنده

در سریال «در کنار پروانه‌ها» هم سعی شده بود نگاه تازه‌ای به این مقوله، نمایش داده شود و ماجرای پیوند از زاویه دیگری رقم بخورد. البته قصه با این اتفاق شکل می‌گیرد، اما در ادامه مخاطب بیشتر درگیر تغییر منش رهی، شخصیت اصلی بابازی سامرند معروفی می‌شود. او باعث مرگ یک موتورسوار جوان می‌شود و سپس قلب این موتورسوار که دچار مرگ مغزی شده به او که نیازمند پیوند است، می‌رسد.

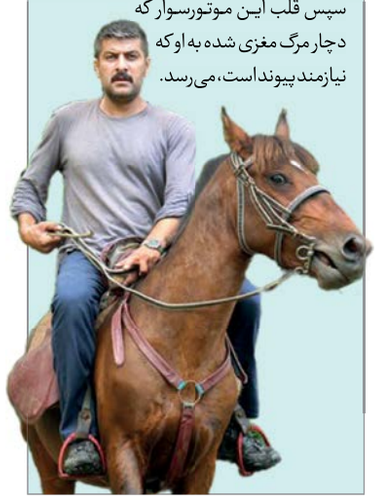

زندگی دوباره

«زندگی زیباست» در بخشی از قصه‌اش به موضوع اهدای عضو پرداخت. مرگ یکی از شخصیت‌های قصه که عموم آنها جوان بودند، تاثیرگذاری این پرداخت را بیش از پیش می‌کرد. برای قدردانی از نشان دادن این عمل در سریال، انجمن اهدای عضو ایرانیان از دست‌اندرکاران آن تقدیر کرد. امید قبادی، نایب‌رئیس انجمن اهدای عضو ایرانیان، در مراسمی که آن زمان به این منظور برگزار شده بود، گفت: «زندگی زیباست» هرچند کوتاه اما بسیار ارزشمند و عالی به مقوله مرگ مغزی پرداخت. درآوردن اشک ما به‌واسطه صحنه‌های منقلب‌کننده‌ای که در کارمان می‌بینیم، بسیار سخت است اما من با این سریال گریه کردم.

پرداختن به اهدای عضو نیازمند زوایای تازه است

امیرمحمد عبدی
فیلمنامه‌نویس

اهدای عضو نیاز به فرهنگسازی دارد و فکر می‌کنم خوشبختانه الان فرهنگش خیلی خوب جا افتاده است.

مواردی را می‌بینیم که مردم در این مورد آگاهانه و به درستی تصمیم می‌گیرند. همیشه از پرداختن به این موضوع در سریال‌های تلویزیون استقبال شده است.

چند سال پیش سریالی با عنوان محکومین و سرگذشت نوشتم که داستان اپیزودیک داشت. در سه چهار قصه در مورد اهدای عضو کار کردیم و همیشه بسترش در تلویزیون فراهم بوده است.

درگیر شدن احساسات

شما وقتی یک فیلم یا سریال را تماشا می‌کنید، احساس‌تان درگیر می‌شود. وقتی احساسات درگیر شود، بالاخره خودتان را به جای خانواده اهداکننده، خانواده گیرنده یا عواملی مثل پزشکان که به‌عنوان واسطه در این امر دخیل هستند، می‌گذارید و با آنها همذات‌پنداری می‌کنید. در واقع خود را گوشه‌ای از این اتفاق تصور می‌کنید. شاید عده‌ای به واسطه همین آثار نمایشی قانع شدند که اگر خدای ناکرده روزی برایشان چنین حادثه‌ای رخ داد، به اهدای عضو تن دهند.

تحقیق میدانی و تجربه‌های حقیقی

در مجموعه محکومین و سرگذشت که در یک قالب اما با فاصله زمانی تصویربردای شد و روی آنتن رفت، چند قسمت درباره اهدای عضو قصه نوشتیم که به‌زعم من خیلی قصه‌های خوبی شد و مخاطبان از آن استقبال کردند. همچنین در سریال «در کنار پروانه‌ها» هم قصه را بر این محور ساختیم. برادر یکی از همکاران ما در حوزه سینما چند سال پیش دچار مرگ مغزی شد و نزدیک به ۲۴ تا ۲۶ عضو این عزیز را اهدا کردند. شاید بعضی از این اعضا حیاتی نباشد اما به هر حال به کسی که برای بهبود زندگی به آن نیازمند است، ثمربخش بود. با این خانواده آشنایی داشتم و مضاف بر آن تحقیق میدانی، کتابخوانی، دنبال کردن خبرها و سر زدن به بیمارستان‌ها برای نوشتن چنین قصه‌هایی به من و همکارانم کمک می‌کرد. مخاطبان و اطرافیان ما زیاد به این بخش قصه که چه خوب شد سراغ این سوژه رفتید، اشاره نداشتند، مثلا درباره درکنار پروانه‌ها، می‌گفتند چقدر جالب، قلب به کسی رسید که خودش باعث مرگ طرف شده بود! این اتفاق برایشان جذابیت داشت.

واقعیت به اضافه نمایش

همچنین در سریال در کنار پروانه‌ها و محکومین، مشاور پزشکی داشتیم اما گاهی نمی‌توان نعل به نعل واقعیت را در قصه پیاده کرد. مثلا سریال در کنار پروانه‌ها، قصه‌اش به شکلی بود که اگر می‌خواستیم دقیق مطابق با واقعیت آن را تعریف کنیم از اساس نباید شکل می‌گرفت. پس چون داریم قصه و فیلم کار می‌کنیم و وجه سرگرمی هم در آن مهم است تا جایی که به حقیقت لطمه نخورد، می‌توانیم منعطف عمل کنیم. مثلا برخلاف بسیاری از آثار، در واقعیت، سیستم هوشمندی برای کسانی که در نوبت هستند، وجود دارد. این فرآیند به شکلی نیست که در آن خانواده‌های طرفین با همدیگر روبه‌رو شوند. البته هرساله جشنی برگزار می‌شود که در آن خانواده‌های اهداکننده و گیرنده حضور دارند اما نمی‌دانند کی به کیست! حتی واقعیت موجود در این فرآیند هم زوایای تازه‌ای برای نوشتن قصه و نقل کردن در اختیار فیلمنامه‌نویس قرار می‌دهد. این ماجرا زوایای مختلفی دارد که هنوز به بسیاری از آنها پرداخته نشده و به همین علت گاهی فیلمسازان دچار کلیشه برای پرداختن به موضوع اهدای عضو شدند که این از اثرگذاری کارشان می‌کاهد.

برای شنیدن بخشی از این مصاحبه، کیوآرکد زیر را اسکن کنید

یادداشت شفاهی

بازار تله‌تئاتر را رونق ببخشیم

نگاهی به حضور کم‌رنگ تئاترهای تلویزیونی

منوچهر اکبرلو، زاده ۱۳۴۱، تهران است. او نمایشنامه‌نویس، کارگردان تئاتر و پژوهشگر ایرانی است. وی دارای مدرک کارشناسی هنرهای نمایشی و کارشناسی ارشد پژوهش‌های هنری با گرایش تئاتر و سینما بوده و به عنوان مدرس دانشگاه، روزنامه‌نگار، منتقد، پژوهشگر، مترجم، نویسنده و ویراستار اشتغال دارد. اکبرلو، سال‌هاست برای مطبوعات قلم زده و برای نشریات تخصصی نوشته است. غیر از یادداشت‌هایی که او در رسانه‌ها در حوزه تئاتر، تلویزیون و سینما نوشته، نمایشنامه‌های بسیاری همچون آن روی سکه، تولدی دیگر، به دنبال پیروزی، من می‌ترسم، مدادرنگی‌ها، بچه‌ها کتاب، مزه نان بی‌رنج و... را نوشته و کارگردانی کرده است. این منتقد غیر از نویسندگی و کارگردانی در دنیای بازی هم فعال است و تا امروز در تئاترهایی همچون جنگ جنگ تا پیروزی، شهر ما تهران، شهید زنده، مناطق جنگی هم و... در کنار کارگردانی، بازی کرده است. در این نوشتار او درباره تله‌تئاترها از آغاز پیدایش در رسانه ملی صحبت کرده و پیشنهاد داده این قالب از برنامه‌سازی دوباره مورد توجه برنامه‌سازان و مدیران قرار بگیرد.

اشکال مختلف تله‌تئاتر

از آغاز پیدایش تلویزیون و ساخت برنامه‌های تلویزیونی، همواره به تئاتر در تلویزیون توجه شده است؛ چراکه تئاتر شیوه چندهزار ساله دارد و مخاطبان تلویزیون به اشکال مختلف آن را می‌شناسند. در ایران نیز نمایش تلویزیونی رایج بوده و این کار ضمن سرگرم‌کردن تماشاگران، به جلب توجه جوانان به هنر تئاتر بسیار تاثیرگذار است. تا دهه ۷۰ بینندگان به تئاتر و تماشای تله‌تئاتر در تلویزیون علاقه‌مند بودند. از سوی دیگر، تولید و پخش تئاترهای فاخر بر اساس نمایشنامه‌های درجه یک خارجی یا نوشته‌های ایرانی در کنار نمایش‌های کمدی ساده، همواره به علاقه‌مندی مردم و خواص به هنر تئاتر منجر شده است.

برای تماشای بخشی از تله‌تئاتر خاطره‌انگیز بازرس، کیوآرکد زیر را اسکن کنید

توجه به مخاطبان حرفه‌ای

اما در یکی دو دهه ۱۶/۰۸ اخیر به دلایل هرگز نگفته شده، به نمایش تلویزیونی بی‌توجهی کامل شده است و مخاطبان حرفه‌ای و مردم از این نوع برنامه‌های همیشه جذاب، محروم بوده‌اند. این در حالی است که حتی اگر از بعد بودجه و هزینه به این مساله نگاه کنیم، هزینه‌های تولید تله‌تئاتر حتی در مقایسه با ساخت یک تله‌فیلم کمتر است. بنابراین مساله بودجه نمی‌تواند توجیه مناسبی باشد. این بی‌توجهی کامل در یکی دو دهه گذشته و با وجود تغییر دائمی مدیران، ثابت بوده است. امیدواریم در دوره مدیریت جدید، این بخش مورد توجه واقع شود و جایگاه خود را بازیابد.

بهره‌برداری از دانش آموختگان تئاتر

از آنجاکه در حال حاضر فقط تلویزیون دولتی داریم و دانش‌آموختگان رشته تئاتر، واحدهایی در زمینه تئاتر تلویزیونی می‌آموزند، متاسفانه هیچ جایگاه یا موقعیت دیگری برای استفاده از این دانش وجود ندارد. نکته دیگر این‌که بخشی از بی‌توجهی به تئاتر تلویزیونی به بی‌توجهی به کلیت تئاتر حداقل در مقایسه با سینما بازمی‌گردد. اکنون، در مقابل چند برنامه سینمایی در شبکه‌های مختلف، حتی یک برنامه تخصصی درباره تئاتر در هیچ شبکه‌ای وجود ندارد. در حالی که به‌ویژه پس از کرونا و احیای تئاتر، به طور همزمان بیش از ۱۰۰ تئاتر در تهران و شهرهای دیگر اجرا می‌شود. اطلاع‌رسانی و ترویج به دیدن این نمایش‌ها در کنار تولید و تکرار پخش نمایش‌های تلویزیونی قبلی، بی‌تردید تاثیر زیادی در رونق تئاتر برای اهالی تئاتر دانشجویان تئاتر و از همه مهم‌تر مردم خواهد داشت.

بیندید و بشنوید

شبکه یک

۶	صبح بخیر ایران
۱۰:۲۵	دستپخت
۱۳:۱۵	آفتاب شرقی
۱۹:۱۵	مسابقه ایران
۲۲:۱۵	سریال «نون خ ۳»

شبکه دو

۸	در انتهای الوند
۱۳:۲۵	سایه‌های رعنا
۱۷:۴۵	عصر خانواده
۲۲:۳۰	هزار راه نرفته
۲۳:۴۰	مسابقه محیا

شبکه چهار

۹	فیلم سینمایی «خواب آب»: با خراب شدن ماشین زمین‌شناسی جوان در کویر، او که در حال شناسایی سفره‌های آب زیرزمینی است به آبادی متروکی می‌رسد و به راهنمایی پیرمردی که تنها ساکن آنجاست از دهانه یک چاه به عمق زمین می‌رود اما...
۱۳:۲۰	تیتر هفته
۱۷:۳۰	مستند «شهر رویایی»
۱۹	پایان ناباروری
۲۱	راهنمای مسافران کهکشان
۲۳	تمدن خفته

شبکه پنج

۹:۳۵	دستخط
۱۳:۳۰	شهر برگ
۱۷:۴۰	در شهر
۲۰:۰۵	تهران ۲۰
۲۲:۲۰	مهربانو
۲۳	سریال

شبکه آموزش

۱۳:۱۵	دکتر سلام
۱۸:۳۰	شمال وحشی
۱۹:۳۵	راهش اینه
۱۹:۵۵	رویش
۲۱:۳۰	آشپزی با ریک آستاین
۲۲:۴۰	دوربین هفت

شبکه نمایش

۱۱	وقتی شنبه می‌آید
۱۳	فصل نرگس
۱۵	همشهری کین
۱۷	به سوی ستارگان
۱۹	ما یک باغ وحش خریدیم
۲۱	عقاب‌ها
۲۳	خاک

شبکه‌های رادیویی

۱۰:۳۰	رادیو نمایش / پلاک ۲۰
۱۲:۲۰	رادیو اقتصاد / اقتصاد و فرهنگ
۱۴:۵۵	رادیو ایران / نگین
۱۸:۳۰	رادیو ورزش / همیشه با ورزش
۱۹	رادیو سلامت / اخبار سلامت
۲۰	رادیو صبا / همپای صبا
۲۰	رادیو گفت‌وگو / گفت‌وگوی فرهنگی
۲۲	رادیو فرهنگ / نیستان (گذری بر موسیقی چهارگوشه ایران)
۲۲:۰۱	رادیو قرآن / سروش هدایت
۲۳	رادیو معارف / سمت خدا